

MALMÖ HÖGSKOLA

ISSN 1652-7224 ::: Publicerad den 5 mars 2008

Utskriftsvänlig pdf-fil

Läs mer om dopning på idrottsforum.org

Paul Dimeo, vars *A History of Drug Use in Sport 1876-1976: Beyond Good and Evil* recenserades i dessa spalter för ett par veckor sedan, är nu aktuell som redaktör för antologin *Drugs, Alcohol and Sport* (Routledge), där ett antal välkända engelskspråkiga och danska idrottsforskare behandlar alkoholkonsumtion och dopning inom idrotten, alkohol eller droger, historiskt eller idag, teoretiskt eller empiriskt. Här finns texter av bland andra Pam Dixon och Neal Garnham, Wray Vamplew såklart (kollega med Dimeo vid University of Stirling och flitig skribent om idrott och alkohol, Rob Beamish och Ian Ritchie (vars senaste egna bok recenserar i denna uppdatering), och Ask Vest Christiansen. Vi skickade boken till David Hoff, som därmed fått läsa ett antal intressanta, i vissa fall mycket intressanta artiklar – men knappast en sammanhållen bok. Problemet är inte blott att boken spretar, som antologier plägar, utan framför allt att det saknas en tydlig röd tråd trots den explicita tematiken, vilket gör att artiklarna ligger där bredvid varandra utan att knyta an till varandra och utan att redaktören knyter ihop säcken.

Bra antologi utan röd tråd

David Hoff

Högskolan i Kalmar

Paul Dimeo (red)**Drugs, Alcohol and Sport**

187 sidor, inb.

Abingdon, Oxon: Routledge 2006

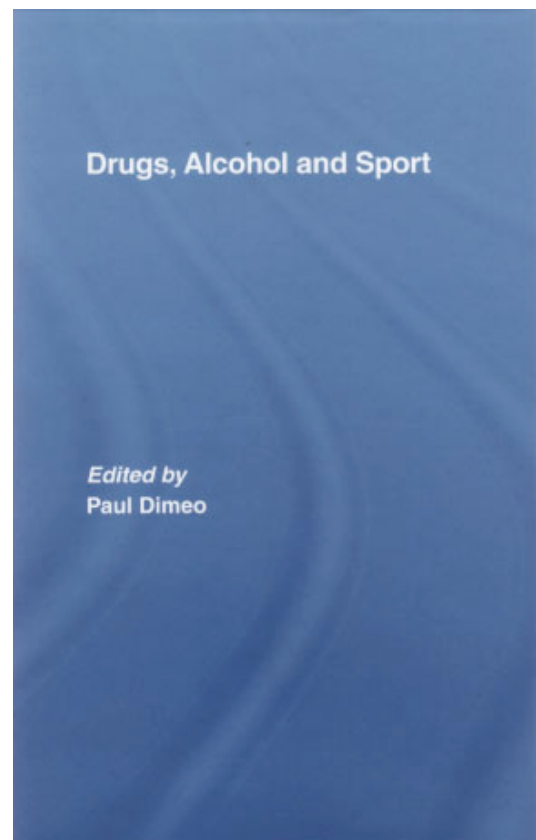
ISBN 978-0-415-40016-9

Antologin *Drugs, Alcohol and Sport* innehåller att antal artiklar som belyser idrottens relation till alkohol och doping utifrån historiska perspektiv. Redaktör för skriften är Paul Dimeo, som också författat inledningen. Artiklarna i boken är som enskilda alster mycket intressanta att läsa, däremot har jag svårt att se ett tydligt samband mellan de olika inläggen, annat än att det handlar om olika droger (inklusive alkohol) och deras relation till idrotten under den moderna historien. Det saknas en röd tråd mellan texterna.

Den röda tråden lyckas inte heller redaktören frambringa i den korta introduktionen. Frågan är om ens användningen av alkohol och doping utgör delar av en gemensam problematik. Det samband Dimeo lyfter fram som en gemensam nämnare är alkoholens och dopningens hälsovådliga effekter. Han frågar sig, mot bakgrund av hälsoaspekten, varför idrotten och politiken inte satsar mer på att förebygga och bekämpa alkoholproblem inom idrotten i relation till satsningar på anti-dopningarbetet. Det är naturligtvis en relevant och viktig fråga. Men hur viktigt är hälsoargumentet i realiteten för anti-dopningarbetet? Handlar det inte mer om att rädda idrottens anseende, genom att motverka fusk? Men denna diskussion kräver mer belysning, det håller jag med redaktören om. Tyvärr behandlas inte detta problem i de följande artiklarna.

Tre artiklar i antologin handlar om alkohol och idrott, och sex artiklar behandlar dopning och idrott.

Alkoholdiskussionen bidrar inte i någon större utsträckning till dopningdiskussionen, och vice versa är förtjänsterna

ännu mindre. De beröringspunkter som kommer upp är några exempel på den historiska synen på alkohol som en form av prestationshöjande medicin. Detta är ur ett dopingperspektiv intressant, om än inget nytt. Dock är inte detta ett huvudspår i artiklarna om idrott och alkohol. I den första artikeln, författad av Gregory M. de Moore får vi oss till livs en spännande tillbakablick i det interkoloniala kricketspelet, och alkoholens betydelse i denna kontext – den var stor. Drickandet var utbrett såväl på som utanför planen. Alkoholen användes både som en social drog (rekreation utanför plan), och som en prestationshöjande drog under eller i anslutning till match. Och mot bakgrund av denna addering av två olika dryckeskulturer är det kanske inte så konstigt att många kricketspelare från denna tid dog unga.

Författarna Pamela Dixon och Neal Garnham undersöker alkoholkulturen bland professionella fotbollsspelare i England och på Irland under 1890-talet. Alkoholkonsumtionen var betydande i denna grupp, och författarna lyfter fram ett antal förklaringar till detta. De viktigaste är "närheten" till pubar och bryggerier, samt spelarnas förhållandevis goda ekonomi och omfattande fritid. Pubarna tjänade ofta som omklädningsrum och mötesplats för spelarna, och bryggerierna var viktiga sponsorer av fotbollen.

Den tredje artikeln, av Wray Vamplew, belyser de schizofrena drag som relationen mellan alkohol och sport historiskt har genomlevt. Å ena sidan har alkoholen använts som en prestationshöjande och stärkande "medicin", och å andra sidan har alkoholen bannats som destruktiv och nedbrytande. Det har funnits olika filosofier om vad, hur mycket och i vilka sammanhang man som idrottare ska dricka, för att uppnå optimala positiva effekter. Samtidigt har man också sett dess negativa effekter, som måste minimeras. Artikeln tar upp intressanta citat från läkare och tränare, som i dagen ljus kan tyckas vara naiva, men som ändå säger något om vår klivna inställning till alkohol i det moderna samhället. Vamplews egna reflektioner över sambandet mellan hög alkoholkonsumtion och idrott, menar jag, blir alltför simpla. Att idrottaren skulle leva i en speciellt pressande tillvaro, fylld av krav på prestation, rädsla för att bli skadad, rädd för att inte få ett nytt kontrakt, oviss framtid efter proffsskarriären – är detta unikt för idrottaren? Många skulle nog anse att dagens och gårdagens (jfr Dixon och Garnham ovan) proffsidrottare lever i en relativt bekväm tillvaro jämfört med många andra grupper i samhället.

Sammanfattningsvis kan konstateras att alkoholen tidigt fått fötfaeste inom idrotten. Detta är en tradition som verkar leva kvar. Men är det ur denna tradition som mer sofistikerade prestationshöjande substanser som anabola androgena steroider, epo, etc. har vuxit fram? Detta får vi ingen diskussion om i antologin. Beröringspunkten ligger, som ovan nämnts, i den tidigare synen på att alkohol i rätt sort och rätt mängd kunde förbättra idrottarens prestationer. Intrycket från artiklarna om alkohol är ändå att dessa värderingar spelade en underordnad roll, nästan en ursäktande roll, för det "sociala drickandet", dvs idrottare dricker i huvudsak av samma skäl som gemene man dricker, och inte första hand för att prestera bättre. Den dopingproblematik som omgärdar den moderna idrotten tror jag i huvudsak följer en annan logik än alkoholens. Vilket också är en utgångspunkt för Ivan Waddington i sin artikel om den brittiska moderna historien kring doping från 1960-talet och framåt.

Ett viktigt bidrag till förståelsen av dopingens utbredning i den moderna idrotten finner man i Rob Beamish och Ian Ritchies artikel. De gör en koppling mellan vetenskapen och synen på träningens möjligheter. I slutet av 1800-talet och i början av 1900-talet var receptet på maximal fysiolgisk prestation konservering av energi. Enligt termodynamiken var energin konstant, och det gällde bara att utnyttja den optimalt. Det gick enligt detta synsätt inte att tillföra kroppen mer energi – "the fixed capacity-approach". Träningfilosofin innebar repetition, förfining av tekniken, förbättring av koordination och precision, helt enkelt att genomföra finjusteringar för att få ut max av det maximala. I slutet av 1800-talet utmanades den rådande vetenskapssynen som även fick konsekvenser för synen på träningens möjligheter. Beamish och Ritchie kallar detta för ett paradigmskifte som gav oss ny ontologi för mänsklig prestation. Via upptäckter av samband mellan muskulatur och hjärtstorlek samt miljöns påverkan på kroppen började man inse att den mänskliga kroppen inte hade en fixerad prestationsförmåga, utan att denna kunde utvecklas. Detta fick naturligtvis konsekvenser för träningsmetoderna, men det skapade också förutsättningar för att på allvar börja tänka på att vetenskapligt utveckla kemiska substanser (doping) som kunde hjälpa idrottaren att öka sin maximala prestationsförmåga.

Från denna artikel hoppar antologin över till några viktiga händelser i USA:s dopinghistoria, föredömligt presenterade av de kända doping-forskarna Yesalis och Bahrke, men inget nytt under solen. Nästa artikel däremot, väcker en del tankar, även om innehållet mest är av det kuriösa slaget. Verner Møller försöker visa hur den legendariske Knud Enemark Jensen felaktigt blivit behäftad med användningen av dopingpreparat. Det intressanta i just detta fall är att det sannolikt är det dopingfall som flest dopingforskare refererar till, så även i denna antologi. Fallet härrör från OS i Rom 1960, och brukar betraktas som startpunkten för den moderna dopingdebatten. Och skulle Møller ha rätt, så manar det till eftertanke för den vetenskapliga källkontrollen (den moraliska aspekten ska vi inte ens tala om!). Räcker det att en erkänd forskare konstaterar ett skeende, och sedan är det fritt fram för andra forskare att referera till detta utan att undersöka hur det förhåller sig? Jag tänker inte kasta första stenen, men tankar väcker det.

Ask Vest Christiansen belyser utvecklingen inom den europeiska cykelsporten efter Festina-skandalen i 1998 års

Tour de France. Den förändring som skett, enligt Christiansen, är att dopingen har flyttat ut från ställen, till subgrupper utanför dessa. Och den avslutande artikeln, av Kristian Rasmussen, tar upp ett välkänt ämne (jfr [O'Leary 2001](#)): de idrottsliga dömande instansernas brottningsmatch med den civila rättssäkerheten. Detta mot bakgrund av vad Rasmussen benämner "THG-skandalen", 2003 i USA, då ett stort antal idrottare anklagades för doping med hjälp en "gummiparagraf" i WADA-koden. En viktig diskussion, som ständigt måste aktualiseras.

Summa summarum: är du intresserad av alkoholens eller dopingens betydelse inom idrotten – läs boken! Det finns många guldorn att hämta, men förvänta dig ingen syntetisering av perspektiven.

© **David Hoff 2008**

 Köp boken från Adlibris.se

 Kjøp boken fra Capris.no

 Køb bogen fra eLounge.dk